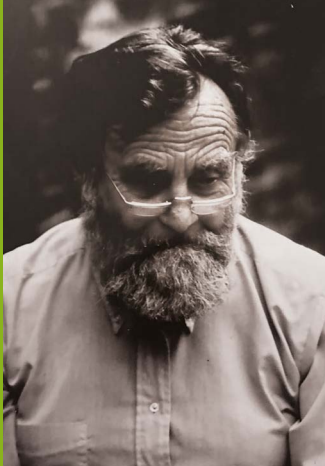

འཇིགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་དུ། རྒྱལ་ཁོངས་འཇིགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་དུ།
འཇིགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་དུ། རྒྱལ་ཁོངས་འཇིགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་དུ།
འཇིགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་དུ། རྒྱལ་ཁོངས་འཇིགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་དུ།

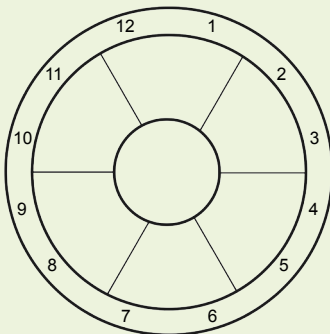
Het levensrad **J.H. Dubbink**

Dr. J.H. Dubbink (1910-2001) was classicus en docent geschiedenis van de Russische wijsbegeerte aan de Gemeentelijke Universiteit van Amsterdam.

Van 1966 tot 1975 was hij 'onze' bijzonder hoogleraar 'Metafysica in de geest van de theosofie' aan de universiteit van Leiden.

Dit artikel is een geredigeerde versie van *Het Levensrad* door J.H. Dubbink, uit *Tibetaans boeddhisme*, UTVN 1975. De tekst sluit aan bij het voorgaande artikel van Tim Boyd.

De hiernaast afgebeelde plaat stelt het 'levensrad' voor zoals dat in Tibet veel werd afgebeeld. Ook iemand die niet kan lezen kan er de hoofdzaken van het boeddhisme in terugvinden, in sprekende figuren.

Het hele rad wordt vastgehouden en aangevreten door een demon of een grimmige god, namelijk de tijd ofwel de dood. Niets blijft, er is geen eeuwige god en geen schepper, maar slechts dynamische verandering. Er is vernietiging door een grimmige kracht voor diegene die zich aan het verleden vastklampt; er is verlossing voor hem of haar die met het spel van eeuwige verandering wil meespelen en ervaart dat ook deze verandering 'niets' is.

Het centrum van het levensrad

In het midden, in de naaf van het rad, zijn drie dieren afgebeeld die de 'motor' aangeven. Zij beelden 'verdwazing of verblinding', 'begeerte' en 'afkeer en haat' uit. Dit zijn drie factoren die steeds samengaan, zoals enig zelfonderzoek zou kunnen aantonen.

De buitenrand van het levensrad met de twaalf stadia

De afbeeldingen in de velg van het rad beelden de weg uit die iedereen gaat. Voortgang brengt onvermijdelijk elk gedeelte van de velg in aanraking met de weg. De tekeningen verbeelden de leer van de twaalf onderling geconditioneerde factoren die elkaar onvermijdelijk opvolgen, de één na de ander, en die de stadia op de levensweg zijn.

1

Bovenaan, rechts van het midden, staat een blinde vrouw, oftewel 'onwetendheid'. Dit is de blinde drang tot leven, en leven is energie.

2

Dan komt de pottenbakker, een verbeelding van het vormen van samskara's, karma-factoren, of de vormende krachten van 'karma'.

3

De voorgaande factoren conditioneren het volgende stadium van bewustzijn, afgebeeld als een aap die de karmische formaties na-aapt, of vorm geeft.

4

De afbeelding van twee mannen in een boot. Ons levensbootje wordt bestuurd door 'nâma-rupa' en 'rupa'. De term uit het Sanskriet 'nâma' betekent 'naam, woord, symbool', en de term 'rupa' betekent 'materiële vorm en materiële kracht'. Denken voltrekt zich in woorden en symbolen, heeft slechts te maken met 'materie' en kan niet verder reiken.

5

De eerste vier stadia conditioneren het huis met de zes vensters. Hiermee wordt het hele organisme aangeduid waardoor de mens kennis krijgt van de wereld, namelijk de vijf zintuigen, en als zesde 'mind' of denkvermogen ('manas' in het Sanskriet). Dit is het centrale regelings-, besturings- en het genietend orgaan van de mens. In *De Stem van de Stilte (Drie Wegen, één Pad, UTVN, bladzijde 35)* wordt dit 'de koning of *rajah* van de zinnen' genoemd.

6

Dit geheel organiseert een echt contact met de 'wereld', afgebeeld als twee geliefden die elkaars ziel en lichaam gaan ontdekken.

7

Het resultaat is niet een staat van geluk, maar een pijnlijke verwonding: de man met een pijl in het oog. Dit geeft het gevoel in het algemeen aan.

De nummers 3 tot en met 7 kan men beschouwen als een effect van de factoren van 1 onwetendheid en de 2 vormende krachten. De volgende stadia zijn het gevolg daarvan.

8

Het begrip is 'trishnâ' of 'dorst' wordt afgebeeld door een drinker die door een vrouw wordt bediend. De levensdrang zal uiteindelijk leiden tot de strijd om het bestaan, die zich zal afspelen tussen de stadia 11 geboorte en 12 dood.

9

'Dorst' leidt tot de volgende toestand: het 'hangen', of het binnenhalen van de (al dan niet gewenste) vruchten. We zien hier een man die de oogst binnenhaalt en de

vruchten van een boom plukt. Het gaat hier om verlangen naar de vruchten van alle voorgaande stadia die immers geconditioneerd zijn door dezelfde krachten die de nummers 4 en 5 aanleiding gaven tot het vormen van de 'persoonlijkheid'. Dit leidt tot de vorming van het embryo voor een nieuwe geboorte.

10, 11 en 12

Dit is afgebeeld in 10 de coïtus en de karmische effecten zijn dan 11 geboorte en 12 dood, de afbeelding waar een lijk wordt weggedragen.

Zo is dus niets opgelost: de ontelbare niet vervulde verlangens zijn blijven bestaan, nieuwe karmische krachten zijn in werking gesteld, en de kringloop begint opnieuw ...

De zes vakken

De sectoren binnen de velg van het rad tonen de zes gebieden waarin een 'geboorte', een 'worden-in' kan plaatsvinden.

Midden boven bevindt zich het gebied van de zogenaamde 'goden'. Deze wezens beleven lange tijden van groot geluk en veel genot, maar (net als alle 'samsâra', ofwel net als alles wat in de kringloop wordt meegevoerd) wordt ook dit stadium door de tijd aangetast en door de dood beëindigd. Avalokiteshvara verschijnt hier met het hemelse muziekinstrument om de 'goden' (of 'deva's' in het Sanskriet) te wekken tot meer inzicht en harmonie met het onvergankelijke. Al staat dat niet in de figuur weergegeven: deze 'goden' zijn in zekere zin de mindere van de mens, want slecht de mens kan tot 'nirvâna' komen; de goden zijn niet bij machte om zich daar een idee van te vormen, laat staan ernaar op weg te gaan. Via woordloze muziek wordt hun gewezen op iets anders dan het eigen geluk.

Aan de onderkant, recht onder de 'hemel' van de goden, is de 'hel' afgebeeld, met waarlijk helse taferelen. Ongetwijfeld zullen eenvoudig denkende mensen gemeend hebben dat dit werkelijke pijnigingen waren, net zoals men dat in het westen lange tijd dacht. Zij die wat dieper nadachten begrepen echter dat deze 'pijnigingen' geen straffen waren door vertoornde demonen, en dat deze ook niet door een strenge rechter werden opgelegd, maar dat het hier ging om de gevolgen van de eigen daden en de kwellingen van het geweten. Avalokiteshvara komt hier met een spiegel naar voren: de hellebewoner ziet zichzelf zoals hij is en wordt terecht geconfronteerd met zijn eigen donkere, gemene 'zelf'. Dit kan leiden tot een zekere vorm van aanvaarding en rijping en: ook deze 'hel' is niet eeuwig!

Bovenaan, links van de 'goden' bevindt zich de wereld van de mens. Hier heerst zelfbewustzijn en doelgerichte werkzaamheid. Hier verschijnt Avalokiteshvara als de historische boeddha Sakyamuni om het pad naar verlichting te wijzen, het enige 'doel' voor de mens dat waard is om nagestreefd te worden.

Recht tegenover de mens, rechtsonder, is de wereld van de onverzadigbare 'geesten', 'preta' in het Sanskriet (*Ganesh*: geest van een afgestorvene die door begeerte nog aard gebonden is). Men beweert wel dat tot deze klasse de 'geesten' van vele spiritistische séances behoren. Een andere verklaring is dat dit

de onderdrukte, nooit tot vervulling geraakte menselijke begeerten zijn, gefrustreerd door een 'taboe'. Op deze plek verschijnt Avalokiteshvara met een beker met geestelijk voedsel en drank: de 'geesten' hoeven die slechts te grijpen om 'verlost' te worden ...

Rechts bovenaan is de wereld van de 'asura's', de wereld van de vechtende wezens, ook wel eens vergeleken met de 'gevallen engelen' uit het christendom. Zij streven naar de vruchten van de boom der wensen. Avalokiteshvara verschijnt hier met het vlammeende zwaard om hun te leren deze zinloze 'lust' uit te bannen, en naar kennis en begeerteloosheid te streven.

Links beneden ziet men het gevolg van de nog verder vallende 'asura's': redeloze dieren, blindelings onderworpen aan de macht van hun instincten. Die instincten zijn hun enige bron van informatie en die biedt slechts die inlichtingen om de strijd om het bestaan vol te kunnen houden. Avalokiteshvara biedt hier een boek aan: het 'dier' kan zich, om 'verlost' te worden, richten naar de vermogens tot redelijk denken en het gebruik van symbolen, zoals letters.

Voor alle niet- menselijke gebieden geldt als verlossingsweg: mens worden. Geboren worden in andere werelden is voor een deel prettig, voornamelijk bij de 'asura's' en de 'deva's'. Voor een ander deel is het pijnlijk, in de onderste drie gebieden. Zinvol is echter alleen de wereld of het stadium van de mensheid, want daarin ligt de mogelijkheid besloten om de 'leer' te begrijpen en te volgen.